

JANEZ MEJAŠ:

Domov!

(Velikonočna črtica.)

Toda ne samo iz šole domov, tudi ne s sosedovega dvo-rišča. Ne, Matè je imel daleč do doma. Pomislite, jeseni ga je bila pripeljala mati v mesto v šolo, izročila ga je strogi gospodinji — in ostal je tam, čisto majhen in sam. Mati je velela, da Matè ne sme domov pred Veliko nočjo, da se ne razvadi. Toda le, če bo priden, je zabičala mati. Zato se je Matè pridno učil, a je težko pričakoval pomladi, ko bo smel domov. Tako neznansko dolga je bila zima, za Matejčeta skoro neskončna.

Nu, počasi se je le približala zaželena Velika noč — in Matè je povezal punkelj. Koj, ko je bil oznanil gospod učitelj velikonočne počitnice, se je Matè odpravil. Radosten in srečen jo je mahnil na postajo še tisti večer, saj je natančno vedel, kdaj odpelje vlak, trikrat je bil povprašal, kako in kdaj, da ne bi zamudil. Dve ali tri ure je vdano ždel v čakalnici in je le dočakal pravega.

Potniki so dremali in spali v vlaku, Matejec je kar vdano bdel v kotu pa mislil na dom. Tako dolgo ga ni bilo, več ko pol leta, saj ga že poznali ne bodo. To ga bo gledala mati, kar poskočila bo od veselja, oče se bo vstopil predenj, a nič ne bo rekel, samo roko mu bo položil na ramo ali ga celo toplo in mehko pobožal. Pa bratci in sestrice, gotovo ga nestrpno pričakujejo. In sosedov Jernejče, skoro spoznal ga ne bo več. Vsi, vsi ga bodo veseli, saj se niso videli tako dolgo!

Vlak se je zibal v noč, Matè pa kar buden, nič zaspan. Bil je srečen, da bi vpil in poskakoval od veselja, a je kar pohlevno ždel in sanjal o težko učakanih velikonočnih počitnicah. Saj si tudi ni upal zaspati, Bog vari, domača postaja bi ga klicala, a on bi dremal! Morda ga bo celo kdo čakal pri vlaku? Mogoče, pisal ni nič, kdaj pride, res ni pisal, hotel je domače iznenaditi, tako je bil prebrisan naš Matejec.

Domača postaja! Matejcu se je vzburkalo srce, tako je bil vesel. Izstopil je, a je bilo še temno kakor opolnoči. Čakal ga ni nihče, do doma pa je bilo še daleč. Zato je krenil Matejec v čakalnico in kar zadremal, spanec ga je le premagal.

Ko se je dodobra zdanilo, se je Matejče napotil proti domu. Tam gori za gozdom je njegova vasica. Močno se je čudil Matè, vse se mu je zdelo izpremenjeno, skoro neznano. V mestu je toliko hrupa in vrišča, tu pa vse tako mirno, nobenega človeka ni videti, holmi in logi so tihi, še celo sneg krije doline, zrak pa je čisto svež in zdrav.

Vesel je spel k domu Matejec, prav kot bi frfotal z lahnimi krili skozi samo jutranjo pesem. Pohlevna je ždela pod gozdom njegova

domača vasica, in ko jo je Matejec dosegel, se je vsa sveža prebudila iz spanja. Kar zastrmel je Matè v svoj rodni dom, od same radosti so mu stopile solze v oči. Tako preprost je ta dom, skromen in tih, a lepši in slajši od vseh palač, ki jih je bil videl v mestu. Prvi mah se je zdel Matejcu dom čudno izpremenjen in tuj. Seveda, toliko časa ga je bil zrl samo v sanjah in se mu je počasi izmikal, zdaj pa je nakrat stopil predenj čisto tak kot je bil v resnici, prav nič izpremenjen. Matè je bil kar zamaknjen. Pa ni maral naravnost v hišo, krenil je okrog, da si jo dodobra ogleda, če je še kot je bila. Stopil je najprej v hlev. Bilo je temačno, a je koj uzrl mladega telička za vratu, ki je prav plašno gledal neznanega študentka. Nekdo je popeval pri jaslih in

pokladal krme voličem. Matè ga je koj spoznal: bil je njegov starejši bratec.

»Francè!« je zavpil Matè in nalašč zbežal ven. Tako je bil navihan ta Matejče. Smuknil je mimo kozelca in videl očeta, ki je pripravljaj voz. — »Oče!« je pognal sinko iz sebe, a se nalašč skrtil za steber, zakaj od same sreče ni vedel kaj početi. Splazil se je mimo malih hlevov, v enega vtaknil nos, pa se je usula k vratom kopica mladih puskov, tako fletkanih, da je Matè kar poskočil. Odtod ga je zaneslo v kuhinjo. Starejša sestra se je sukala krog ognjišča in kuhala žgance za zajtrk.

»Dobro jutro, Nežika!« je pozdravil Matè, a precej smuknil v vežo, da ga sestra niti spoznati ni utegnila. Po veži je moško koráčila koklja, obdana od drobcenih rumenih čivkačev. Matè se je spognil, enega malo pobožal, nato je stopil v izbo. Mati je oblačila malega Jožka in mu pravila o bratcu Matejcu, ki pride iz mesta danes ali jutri pa prinese pomaranč. Matè poslušal pri vratih, Jožek ga debelo gleda izpod materine roke, dokler se mati ne okrene in uzre nenadejanega prihajača.

»Matejče!« plane in srečna objame sinka.

»Mati!« dahne sinko, a mu kar solze stopijo v oči.

»In tako potihno prideš, pisal nisi nič!« ga ogleduje mati.

»Matejce!« se ojunači mali Jožek in počasi raca proti bratcu. Najbrže ga je spoznal.

»Matejče!« Prihiteli so bratci in sestrice in obsuli Matejca z odkritim veseljem. Nazadnje je prišel oče in kar obstal pred sinkom. Zadovoljen ga je motril pa ga pobožal po rami. — »Si prišel?« je rekel tako toplo, da je sinko skoro zadržtel. Niti ni vedel Matè, kako bi govoril, kar moško je položil punkeljc na mizo in ga razvezal.

»Ná, Jožek,« je rekel pa mu dal lepega rdečega konjiča in pomarančo. Nato je razdelil še ostalim, vsakemu pomarančo za piruhe. Res, ni mnogo premogel njegov punkeljc, toda razveselil jih je, kot da jim je prinesel samih zlatih darov.

Potem so ga pa srečni ogledovali in ga izpraševali, kako je v mestu, kaj je tam vse lepega videl? Kako je kaj z učenjem? Pa kakšna je mestna šola? Je pritlična ali morda celo dvonadstropna? — Matejcu je čudno zvenela ta kmetiška govorica, ker je ni bil več vajen; tako okorna je, trda, v mestu govore drugače, skoro drdrajo, nekateri zvonko zatezajo.

Počasi je šinil Matè še k sosedom. Dedek je sedel pred hišo in kadir pipico, pa je Matejca naglo uganil in ga bil resnično vesel. A še bolj Jernejče, nekdanji Matejčev tovariš. Od samega navdušenja je pokril kar novi klobuček, ki so mu ga bili kupili za praznike, takega z lepim rdečim perescem. In je ponosno stopil pred dijačka Matejca. »Si prišel?« je rekel moško pa ga pomeril od glave do pete. In sta se zaupno in pametno pogovorila to in ono.

Kot bi mignil je bila Velika noč tu.

Doli pri fari je pozvanjalo k vstajenju, dekleta so pa nesla na glavi jerbese velikonočnega žegna. Imele so bele predpasnike in koše, pokrite z belimi prtiči. Na Veliko nedeljo se je pa razlilo po brdih samo nebeško solnce, bilo je svetlo in toplo. Oče je narezoval žegen: gnjat, nadevan želodec pa hren, mati je rezala kolač, delila piruhe in oblate, in vsa družina je bila zbrana okrog hrastove mize.

Potem so se pa znesli dečki na vas in sekali piruhe. Matè je imel spočito, mirno roko in je vsak piruh pogodil z novčičem; zato si je nabral polno pisanic. Toda bil je dober in je pisanice zopet razdelil, da ne bi bili dečki žalostni. Starejši fantje so sekali kar na deset korakov, nekateri celo pomaranče, a tako močno, da jih je novčič predrl skoz in skoz. — Ko je pričelo doli pri fari pritrkavati, so se usuli ljudje k velikí maši. Vsi vaški dečki in paglavci so šli z Matejcem, ponosni so stopali z njim, bil jim je ljub in drag. In vsi ljudje so se ozirali nanj.

Prekmalu so potekli prazniki. Kot bi trenil je bilo konec lepih dni. Tedaj se je stisnil Matè k hišnemu pragu, se oziral proti gozdu in po dolu — pa žalosten je bil. Jutri bo treba odriniti, Bog ve, kdaj pride spet. E, kar pridno se bo učil in koj bodo tu velike počitnice — tedaj se spet povrne... Domov, domov!...